

Uuden vuosituhannen luonnonsuojelun suuntaviivat

Luonnonsuojelulla on lyhyt historia. Vasta ajanlaskumme toisen vuosituhannen viimeisimpien vuosikymmenten aikana luonnonsuojelu on saanut sille kuuluvan, yleisesti hyväksytyt asemansa. Pikkuhiljaa ihmiskunta on alkanut ymmärtää, että tilanne kehittyy ennen pitkää kestävämmäksi, ellei se pysty suojelemaan elinympäristöään itseltään.

Ihminen on kehittynyt yhdestä lajista muiden joukossa maapallon valtiaaksi, joka tosin edelleen on melko voimaton monien luonnonvitsausten edessä. Ennen kaikkea ihmiskunta on kuitenkin itse lyhytnäköisellä toiminnallaan ajamassa oman kukoistuksensa umpikujaan, josta ei ole paluuta. Tällaisen kehityksen hidastamiseksi tarvitaan luonnonsuojelijoilta voimakkaita otteita ja laaja-alaista yhteistyötä.

Tulevaisuuden luonnonsuojelussa on entistä merkittävämmän huomioitava globaalisuus, maapallo kokonaisuutena. Omissa nurkissa näpertely ei riitä, koska luonnonsuojelun ongelmat ylittävät monin tavoin valtakuntien rajat. Ilmaston lämpeneminen on tästä kouriintuntuva esimerkki. Se on maailmanlaajuinen ilmiö, jolla voi olla arvaamattomia seurauksia koko elolliselle luonnolle. Tehtyjen ennusteiden mukaan muutokset voivat olla yllättävän nopeita. Vaikutukset koskevat monin tavoin myös lintuja.

Ilman lisäksi myös vesi on paljolti kansainvälistä omaisuutta. Itämeren suojelu on esimerkki kansainvälisestä tehtävästä, jossa Suomen tulisi kulkea tiennäyttäjänä mieluummin kuin muiden puutteiden osoittelijana. Itämeren suurimpana ongelmana on saastuminen, minkä seurauksena sen vaikutuspiirissä elävät luontokappaleet pienimmästä suurimpaan kärsivät. Itämeren lintujensuojelussa on myös muita ongelmia.

Euroopan unioniin liittymisen myötä myös paikallinen luonnonsuojelumme on muuttunut entistä kansainvälisemmäksi. Ei riitä, että tyydytämme vain kansalliset luon-

nonsuojelutarpeemme, vaan suojelu on suunniteltava ja toteutettava koko yhteisön vaatimusten asettamissa puitteissa. Näitä tavoitteita toteuttava Natura 2000-ohjelma on kuitenkin kohdannut monenlaisia ongelmia ja sen uskottavuus on asetettu toistuvasti vaakalaudalle. Monien uhanalaisimpien lintulajiemme tulevaisuus lepää kuitenkin paljolti sen varassa, kuinka hyvin Natura-ohjelma tulee vastaamaan luonnonsuojelumme tarpeita.

Alkuperäisen maallinnustomme säilymisen kannalta vanhojen metsien merkitystä ei voi yliarvioida. Vaikka itärajan takana olevat laajat metsäalueet säilyisivät tulevaisuudessa koskemattomina, meikäläinen vanhojen metsien linnusto ei tule toimeen ilman riittävän laajoja elinympäristövarauksia maan eri puolilla. Idästä linnustoomme tuleva täydennys on vain tekohengitystä, joka lakkaa vaikuttamasta, jos elämä maamme sydämessä pysähtyy.

Linnut-vuosikirja antaa jälleen monipuolisen kuvan linnustomme nykytilasta. Kirjan sisältö on hieman uudistunut eräiden lintujen muuttoa ja esiintymistä käsittelevien katsausten ilmestyessä nyt ensi kertaa vuosikirjassa. Monista käytännön vaikeuksista johtuen osa katsauksista julkaistaan yli vuoden viiveellä. Kiitos Rariteittikomitean ja havaintojen tekijöiden aktiivisuuden, kirjan ilmettä eniten muuttanut, värikuvitettu harvinaisuuskatsaus ilmestyy kuitenkin vain puolisen vuotta havaintokauden päättymisen jälkeen.

Linnut-vuosikirja on laajan, asiaa harrastavan tekijäjoukon ja eri yhteistyötahojen ponnistelujen tulos. Toivottavasti tämä julkaisu pystyy omalta osaltaan täsmentämään linnustonsuojelun tärkeitä suuntaviivoja ja vaikuttamaan niiden toteutumiseen tulevaisuudessa.

Tapio Solonen

Vuosikirjaan viitataan seuraavan esimerkin mukaisesti:

Saurola, P. 2001: Suomen sääkset 2000. – Linnut-vuosikirja 2000:29–33.